

ELEMENTELE ȘI COMPONENTELE DE BAZĂ ALE PROCESELOR DECIZIONALE ÎN TRANSPORTUL AUTO

**Autor: Dumitru SOLOMON,
dr. habil., prof. univ.**

Academia de Transporturi, Informatică și Comunicații

***Abstract.** Se consideră aspectele, elementele, componentele, nivelele și competențele de bază ale sistemului de management în transportul rutier. Se descriu proceduri, structuri și scheme de fundamentare, luare și implementare a deciziilor manageriale în domeniul activităților transportului auto*

***Cuvinte cheie:** transport rutier, management, procese decizionale, decizii manageriale în transportul auto*

Aspectele, elementele, componentele, nivelele și competențele de bază ale sistemului de management în transportul rutier se axează pe următoarele proceduri și structuri principale de fundamentare, luare și implementare a deciziilor manageriale ale activităților de transport rutier.

1. Proceduri și scheme generale de fundamentare, luare și implementare a deciziilor manageriale în activitățile de transport rutier bazată pe cunoștințe, divizate în patru componente:
  - Componenta fundamentală (teoretică) de cunoștințe ingeneresti,
  - Componenta managerial de dirijare a activităților de transport rutier,
  - Componenta tehnologică de organizare și efectuare a transporturilor rutiere,
  - Componenta economică de analiză a rezultatelor activităților de transport rutier.
2. Structura generală a componentelor procedurilor de fundamentare, luare și implementare a deciziilor manageriale în activitățile de transport rutier bazată pe competențe și divizată în șapte compartimente:
  - Organele decisionale de luare a deciziilor manageriale în transport rutier,
  - Actele normative elaborate și aprobate, care conțin descrierea deciziilor manageriale,
  - Organele competente de realizare a deciziilor manageriale,
  - Documentele eliberate pentru realizarea deciziilor manageriale,
  - Organele de control al proceselor de implementare și realizare a deciziilor manageriale,
  - Sistemele de sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor deciziilor manageriale,
  - Sistemele de arbitraj și de protecție a consumatorilor deciziilor manageriale.
3. Aspectele structurale ale proceselor decizionale de fundamentare, luare și implementare a deciziilor manageriale în activitățile de transport rutier bazate pe competențe și axate pe trei aspecte de legături pe nivelele de activitate:
  - Aspectul vertical de luare și implementare a deciziilor manageriale,
  - Aspectul orizontal al legăturilor bilaterale și multilaterale ai participanților la procesele de transportare rutieră,
  - Aspectul circular de organizare și efectuare a proceselor de transportare rutieră, bazate pe diferite decizii manageriale.
4. Aspectul vertical de fundamentare, luare și implementare a deciziilor manageriale în activitățile de transport rutier bazate pe competențe, care constă din șase nivele decizionale:
  - Nivelul internațional,
  - Nivelul interstatal (multistatal),
  - Nivelul bistatal,
  - Nivelul național,

- Nivelul Administrației Publice Locale,
  - Nivelul întreprinderilor de transport auto.
5. Aspectul orizontal de fundamentare, luare și implimentare a deciziilor manageriale în activitățile de transport rutier, axat pe nivele și bazat pe competențe se realizează prin diferite instituții guvernamentale, administrative (centrale sau locale), organizații naționale și internaționale. Pentru fiecare nivel s-au consolidat și organizat diferite organisme decizionale, pentru care se consideră funcțiile proprii organizatorice și manageriale în domeniul transportului auto.
- 5.1. La nivelul întreprinderilor de transport auto s-au format diferite structuri decizionale:
- Asociațiile firmelor de transport auto (naționale și internaționale),
  - Uniunile firmelor de transport auto (naționale și internaționale),
  - Patronatele firmelor de transport auto,
  - Sindicatele firmelor de transport auto.
- 5.2. La nivelul Administrației Publice Locale activitățile de transport rutier sunt reglementate de către organismele decizionale, cum ar fi:
- Consiliile municipale de administrație publică,
  - Consiliile raionale de administrație publică,
  - Consiliile locale de administrație publică.
- 5.3. La nivelul național deciziile manageriale în domeniul transportului rutier sunt luate în cadrul diferitor organisme guvernamentale, cu competențe decizionale și de control:
- Administrația publică centrală (Parlament, Guvern, Ministere),
  - Ministere din cadrul guvernului, axate pe diferite direcții de activitate și competențe,
  - Departamente guvernamentale și instituții ministeriale cu diferite funcții administrative, axate pe direcții de activitate și competențe.
- 5.4. La nivelul bistatal, deciziile luate de către Guvernul RM și Ministerul transporturilor al RM în domeniul transportului rutier, sunt adoptate și realizate în cadrul ministerelor de transport din diferite țări, cu competențele decizionale și de control pe teritoriul propriu:
- Acordurile bilaterale în domeniul transportului auto,
  - Comisiile mixte în domeniul transportului auto,
  - Procese verbale, amendamente și hotărâri bilaterale în domeniul transportului auto.
- 5.5. La nivelul interstatal (multistatal), deciziile luate de către Guvernul RM și Ministerul transporturilor al RM în domeniul transportului rutier, sunt adoptate și realizate în cadrul organizațiilor interstatale, constituite din mai multe țări-membre, cu competențele decizionale și de control pe teritoriile proprii ale țărilor-membre:
- Acordurile multilaterale în domeniul transportului auto,
  - Asociații și grupuri de lucru multilaterale în domeniul transportului auto,
  - Acorduri, amendamente și hotărâri interstatale în domeniul transportului auto.
- 5.6. La nivelul internațional deciziile luate de către Parlamentul, Guvernul sau Ministerele Republicii Moldova în domeniul transportului rutier și în domeniile aferente, sunt adoptate și realizate în cadrul organizațiilor internaționale, constituite din mai multe țări-membre, cu competențe decizionale și de control pe teritoriile proprii ale țărilor-membre:
- Organizații internaționale în domeniul transportului auto,
  - Convenții internaționale și Acorduri europene în domeniul transportului auto,
  - Asociații naționale și internaționale în domeniul transportului auto,
  - Documente naționale și internaționale în domeniul transportului auto.
6. Aspectul circular de luare a deciziilor manageriale în activitățile de transport auto se consideră ca o schemă generală de funcționare a economiei de piață, care constă din diferite piețe, actori economici, componente decizionale, aspecte și competențe

decizionale, sisteme de reglementare a activităților de transport rutier, impozitare și control financiar:

- Producătorii (firmele) serviciilor de transport rutier,
- Consumatorii (agenții economici, populația) serviciilor de transport rutier,
- Piața serviciilor și activităților de transport rutier,
- Piața resurselor umane,
- Piața financiară și sistemul bancar,
- Sistemul administrative-guvernamental de reglementare ale activităților de transport rutier (Statul, reprezentat de Parlament, Guvern și Ministere).

6.1. Producătorii prestează următoarele servicii în domeniul transportului rutier:

- Transporturi rutiere de marfă,
- Transporturi rutier de călători,
- Transporturi taximetrice,
- Servicii de control tehnic a mijloacelor de transport auto,
- Servicii de reparație a mijloacelor de transport auto.

6.2. Consumatorii serviciilor de transport rutier:

- Consumatorii serviciilor de transport rutier de marfă,
- Consumatorii serviciilor de transport rutier de călători,
- Consumatorii serviciilor taximetrice,
- Consumatorii serviciilor de control tehnic al mijloacelor de transport auto,
- Consumatorii serviciilor de reparație a mijloacelor de transport auto.

6.3. Piața serviciilor de transport rutier reglementează:

- Accesul la piața serviciilor de transport rutier de marfă (național și internațional),
- Accesul la piața serviciilor de transport rutier de călători (urban, național și internațional),
- Accesul la piața serviciilor de transport în regim taximetric,
- Accesul la piața serviciilor de control tehnic al mijloacelor de transport auto,
- Accesul la piața serviciilor de reparație în transportul auto.

6.4. Piața resurselor umane:

- Pregătirea profesională a cadrelor din domeniul transportului auto,
- Perfecționarea și recalificarea cadrelor din domeniul transportului auto.

7. Managementul activităților de transport rutier:

- Managementul întreprinderilor de transport auto de mărfuri și călători,
- Managementul întreprinderilor de reparație și servicii auto,
- Managementul activităților de transport auto la nivel național,
- Managementul activităților de transport auto la nivel internațional,
- Managementul activităților de transport auto la nivel municipal.

Structura prezentată conține aspectele, elementele, componentele, nivelele și competențele de bază, care se aplică la organizare proceselor de fundamentare, luare, implementare și aplicare a deciziilor în sistemul de management al transportului rutier.

Bibliografie

1. Solomon Dumitru, Aspecte actuale în managementul transportului auto. – Analele ATIC – 2009 – 2011, Vol. II (XV). – Chișinău, Evrica, 2011, pag. 3 – 26